

14. AZ ÉLET JÉZUS KORÁBAN

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 3.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

Az év eleji ismétlés folytatása ez a téma, melynek fontos szerepe és helye van az egész évet és a katechézis egészét illetően. Itt semmiképpen nem lehet cél az egész Biblia és Jézusról való rövid, dogmatikai tételek átadása, hiszen ezzel nem sok mindent tud kezdeni még a korosztály. Inkább tegyük ismerőssé számukra Jézust mint egy kedves személyt. Ez játékos bemutatáson keresztül történhet. Magáról, Jézus személyéről beszéljünk nekik, a korról, amelyben élt, illetve néhány jellegzetességet mondjunk el, ami a következő témákat bevezetheti.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Az állami iskolákban alapvetően egy óra adott a témára, de lehetőség van – a szabad órakeret felhasználásával akár három órára is kibővíteni. Az egyházi iskolában három órát javasolunk mindenképpen. Ebben az esetben érdemes az alábbi célkitűzést venni alapul mindhárom órán, illetve a kapcsolódó ötlettárból (Dr. Fodorné Dr. Nagy Sarolta munkája nyomán) – a gyermekek korábbi ismereteire és sajátosságaira építve végiggondolni és megtervezni az órát. Oyan tanulócsoporthoz, ahol nem volt óvodai katechézis és semmilyen háttérismerettel nem rendelkeznek, mélyebben belemenni – míg a jó alapokkal rendelkező csoportok esetében inkább játékos felelevenítés, élményfeldolgozás javasolható. Ezekhez igazodva az alábbiakban csak egy konkrét óravázlatot javasolunk és az utána következő oldalakon ötletek, feldolgozási javaslatok találhatóak.

Fő hangsúly: Jézus ismerőssé tétele a gyermekek számára

Kognitív cél: Jézus nevének megismertetése és a néhány alapvető tulajdonságának, valamint a korával kapcsolatban néhány ismeret átadása.

Affektív cél: Jézus iránti szeretet és érdeklődés felkeltése.

Pragmatikus cél: Arra való bátorítás, hogy érdeklődjenek Jézus iránt és keressék Őt.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>Minimum</u>	<u>Optimum</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Tudja a képek és a szöveg alapján megfogalmazni, kicsoda Jézus. • A kép alapján tudja elmondani, Jézus születésének történetét. • Ismerje fel, a kép segítségével kik veszik körül Jézust, és miért. • Vegyen részt a Jézushoz szóló közös imádkozásban és a közös éneklésben.	<ul style="list-style-type: none"> • Tudja megfogalmazni, kicsoda Jézus. • Legyen képes a képek segítségével elmondani Jézus születésének rövid történetét, és szóljon a tanítványiról • Aktívan vegyen részt a Jézushoz szóló közös imádkozásban. • Vegyen részt a hittanoktató által választott ének megtanulásában.

Az óra részei	Kapcsolódó tevékenység	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok
---------------	------------------------	---

<p>Motiváció, ráhangolás, előzetes ismeretek aktiválása</p>	<p>Ki vagy te? – bemutatkozó játék A gyerekekkel közösen képzeljük el, hogy bemutatkozunk valakinek. Kérjük meg őket, hogy mondják el magukról, amit fontosnak találnak. Valószínűleg elhangzik a nevük, az osztályuk, az, hogy mit szeretnek.</p> <p>Majd átvezetésként mondjuk el nekik, hogy ma szeretnénk bemutatni nekik valakit, akiről több órán keresztül szó lesz.</p>	<p>Ha bátortalanok a gyerekek vagy nincs ötletük, akkor adjunk segítő kérdéseket.</p>
<p>Feldolgozási javaslat, munkáltatás</p>	<p>Jézus életútja: Rendezzük be a termet Jézus életútja szerint. Helyszínek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Betlehem (jászolbölcső és szülők). Itt elmondandó: Jézus neve, édesanyjának a neve, illetve az, hogy ő Isten Fia. (itt figyeljünk arra, hogy még a kis Jézusról van szó, de ne a történeteket kezdjük el mesélni, hanem játékosan vezessük végig a gyermekeket.) • Názáret – József, a nevelőapa. Ezen az állomáson játszunk néhány játékot, ami a korabeli gyerekek játéka lehetett. Vagy adjunk lehetőséget arra, hogy megkóstoljanak olyan ételeket (datolya, füge, sajt, narancs, méz, lepény formájú kenyér, stb.), ami már Jézus korában is volt. Ezzel kicsit ismerőssé válnak a Jézus korabeli világgal. • Jézus az iskolában és templomban. Itt a fő hangsúly annak a felismertetése, hogy Jézus is tanult Istenről, járt templomban (Jeruzsálem), ahogyan ők is. <p>A végén pedig foglaljuk össze együtt mit tudnak már Jézusról a gyermekek.</p> <p>Énektanulás: „Jézus hív, bár zúg morajlik...”</p>	<p>Előkészület: Székeket rakjunk körbe. A székekre vagy ráírjuk a helyszíneket vagy szimbolikus rajzokat, tárgyakat rakunk a székekre. A lényeg, hogy a gyerekekkel együtt tudjuk bejárni. Használhatjuk a tankönyv rajzait is ehhez. Itt nem történeteket mondunk el, csak „bemutatjuk” Jézust, mint személyt, akit még nem ismernek.</p> <p>A játékokhoz és a témához jól használható Dr. Fodorné Dr. Nagy Sarolta Hittan 1. TS-ből a „Jézus is volt gyermek, mint én” című fejezetek. (112-132.o.)</p>
<p>Házi feladat</p>	<p>--</p>	

KÉPELEMZÉSI MÓDSZERTANI SEGÉDLET:

TKGY 56. o. és TKEI 68. o.

A képen látható:

Az oldalon – központban – látható Jézus, Mária, József. Látható a jászol, két bárány, ami időben távoli szimbólumként is felfogható (bárány – Jézus, áldozat, jámborság, engedelmisség). Az istálló ajtaja nyitott, látszik a betlehemi csillag.

Instrukció a képolvasáshoz:

- Kiket látsz a képen?
- Hogy hívják a képen látható személyeket?
- Milyen címet adnál a képnek?
- Ha ez a kép egy képeslapon lenne, mit írnál rá, ha valakinek elküldenéd?
- Milyen állatoké volt az istálló?
- Hová fektették le a kis Jézust?
- Ha kinézel az ajtón, mit látsz?
- Akkor, amikor a kis Jézus született, milyen évszak lehetett Betlehemben?
- Miért vannak ott a virágok az ajtó mellett?
- Miért olyan fényes a csillag?

TKGY 58. o. és TKEI 70. o

A képen látható:

Ezen az oldalon térképet látunk, rajta a Jézus korabeli Izráel egyszerűsített térképével. A térképen észak-déli irányban Kapernaum (Jézus tanít), Názáret (Jézus gyermekora), Jeruzsálem (a Templom) és Betlehem (Jézus születése) látható rajzos ábrázolással kiemelve.

Instrukció a képolvasáshoz:

- Szerinted melyik rajz ábrázolja Jézus születését?
- Van-e, aki már el tudja olvasni a város nevét?
- Hallottad-e már ezt a nevet? Melyik történetben, melyik ünnepen?
- Szerinted melyik rajz ábrázolja Jézus gyermekkorát?
- Mit látsz, mit történik ezen a rajzon?
- Van-e, aki már el tudja olvasni a város nevét?
- Melyik rajz ábrázolja Jézust, mint tanítót? Mit tesz ezen a képen?
- Van-e, aki már el tudja olvasni a város nevét?
- Melyik rajz ábrázolja a templomot?
- Melyik városban van ez a templom? Van-e, aki már el tudja olvasni a város nevét?
- Keresd meg a rajzon, hogy hol született és hol nőtt fel Jézus! Karikázd be a városhoz tartozó rajzot a térképen!

TKGY 59. o. és TKEI 71. o.

A képen látható:

Az első képen különféle, Jézus idején fogyasztott ételek és termesztett növények, gyümölcsök láthatók. Balról jobbra haladva: az első sorban gránátalma, tej és sajt, a második sorban füge, hal, olajbogyó, datolya, szőlő, a harmadik sorban lepénykenyér.

A további képeken egy férfit és egy nőt látunk, korhű ruhákba öltözve.

Instrukció a képolvasáshoz:

- Nézd végig a képeken látható ételeket, gyümölcsöket!
- Melyiket ismered fel?
- Melyiket kóstoltad már?
- Milyen az ízük? Fel tudod-e idézni?
- Tudod-e, melyik hol terem, honnan lehet beszerezni ezeket?
- Van-e olyan, amit nemcsak a Jézus idejében élt emberek, de mi is rendszeresen fogyasztunk ezek közül?
- Láttad-e már, hogyan készül a sajt, a lepénykenyér?

- Milyen ruhákat, ruhadarabokat látsz a képeken?
- Hogyan viselhették ezeket, hogyan kell felvenni ezeket a ruhadarabokat?
- Szerinted kényelmesek-e ezek a ruhák?
- Hordtál-e már hasonló ruhát (pl. református óvodai színdarabban, hittantáborban, stb.)
- Melyiket próbálnád fel szívesen?
- Az akkor élt emberek gyakran meztláb jártak. Te szoktál-e nyáron vagy más alkalommal meztláb járni? Milyen érzés?

EGYÉB ÖTLETEK:

1. A napkeleti bölcsek imádják Jézust

Sárga, arany papírból kivágott csillagok, két-három forma és méret. Sötétre festett nagy csomagolópapír.

Pár csillagot felhelyezünk a lapra. Jól nézze meg mindenki. Egy gyereket kiküldünk (vagy hátat fordít), és közben változtatunk a csillagokon valami keveset. Esetleg úgy, hogy valamiféle nehezen kivehető rend jöjjön létre az összevisszaságban, ami egy nagyobb csillag felé mutat (spirál vagy sugár irányba).

Ezzel a csillagok állását szemléltetjük és azt, hogy mennyire ismerték ezt a bölcsek. Azt szeretnénk érzékeltetni, hogy a bölcsek nemcsak, hogy ismerték a csillagok állását, de a jel, melyet Isten küldött, és, amelyet ők azonnal észrevettek, mély hitre és bizalomra utal Isten iránt. Rendszeresen figyelték és tanulmányozták, így rögtön észrevették, hogy Isten valami jelet tett az égre. Azt is ki tudták következtetni, hogy egy nagy király született.

(Forrásanyag: Baker Ágnes, Csóka Piroska, Kerekes Szabolcs, Sisa Attila, Sisáné Kispál Andrea: Horogötletek a bibliatanításban. Reménység Magjai Alapítvány. BP. 2011)

2. Csillagjáték

A fényesség, ami Jézus születésének éjjelén az égen megjelent, felébresztette a mezőn alvó pásztorokat. Játsszatok a fényvel egy vidám játékot! Csak egy elemlámpára van szükséged, és már indulhat is a játék.

A tantermet besötétítjük. Az egyik játékos (a csillag) a sarokban áll, és tartja az elemlámpát.

A többi játékos távolabb áll tőle, és megpróbálja megérinteni a csillagot. A játék azzal kezdődik, hogy a játékos azt kiáltja: „a csillag kialszik x másodpercre”.

Amint ez elhangzott, a többi játékos elkezd futni felé, de óvatosan, mert ha lejár az idő, a csillag lekapcsolja az elemlámpát, és kiabálja a nevét azoknak, akiket meglátott. Az nyer, akit utoljára látnak meg.

(Forrásanyag: Mercé Segarra / Francesc Rovira: Játékosan a Bibliáról. Kálvin Kiadó. Bp. 2006)

3. A bölcsek és az édesség (Forrásanyag: Mercé Segarra / Francesc Rovira: Játékosan a Bibliáról. Kálvin Kiadó. Bp. 2006)

61

A bölcsek és az édesség

A napkeleti bölcsek ajándékot vittek a kis Jézusnak. Te is adhatsz ajándékba édességet a barátaidnak olyan dobozban, amit a napkeleti bölcsek képével díszítettél.

Kellékek

3 műanyag pohár, 3 fehér műszaki rajzlap, színes papír, színes ceruza, olló, ceruza, ragasztó, fehér festék, ecset.

1. A 3 rajzlapra rajzold meg a bölcsek fejét, és színezd ki a rajzokat! A sablont megtalálod a 94. oldalon.

2. Vágd ki az arcokat, és ragaszd belülről a poharak oldalára! Mielőtt beragasztod, győződj meg róla, hogy ki fog lógni a poháron egy kis rész a nyakukból!

3. Borítsd be a műanyag poharakat színes papírral, és díszítsd ki őket!

4. Végül töltsd meg a poharakat kedvenc finomságaiddal, mint például cukorka, csokoládé, sült krumpli... és jó étvágyat!

A TÉMÁHOZ FELHASZNÁLHATÓ ÉNEKEK:

Református Énekeskönyv: 316. dicséret: Az Istennek szent angyala...
Református Énekeskönyv: 318. dicséret: Jer, mindnyájan örüljünk...
Dicsérvétek az Urat (rég kiadás): 50. Jézushoz jöjjetek – kánon

50 Dr Czákó Jenő Ismeretlen szerző

1.
Jé - zus - hoz jöj - je - tek, meg - fá - rad - tak,
2.
I - gá - ja nék - tek is nyu - gal - mat ad.
3.
Ter - he köny - nyű, ir - gal - ma nagy.

(A kép forrása: Dicsérvétek az Urat! Gyermek és ifjúsági énekek. VI. kiadás Budapest, 1993)

Az alábbi tematikai egység Dr. Fodorné Dr. Nagy Sarolta munkája, mely az 1998-as tantervhez illeszkedő tankönyvhöz készült.

Egy egész fejezet épült a következő témára: Jézus is volt gyermek, mint én. A tematikai egység célja ugyanaz, mint ennek az Ismerkedés Jézussal c. 2012-es tantervi leckének a célkitűzése: ismerőssé tenni a gyermekeket Jézussal. Éppen ezért jó szívvel bocsátjuk rendelkezésre az alábbi leírásokat és köszönjük Dr. Fodorné Dr. Nagy Saroltának, hogy lehetőséget biztosít a használatára. Így mindenki válogathat és ötletet gyűjthet belőle. Természetesen külön-külön óránként a tantervbe nem illeszkedik bele, de sok használható háttérinformáció, ötletes feldolgozás segíti a hittanoktatók, lelkipásztorok munkáját.

Felhasznált irodalom: Dr. Fodorné Dr. Nagy Sarolta Hittan 1. TS-ből a „Jézus is volt gyermek, mint én” című fejezetek. (RPI, Budapest, 2000) (112-132.o.)

Jézus otthon

Visszatérés Názáretbe, a gyermekévek

Mt 2,19-23

Háttér információ:

Lukács szerint amikor Jézus bemutatását nyolcad napos korában a jeruzsálemi templomban elvégezték, visszatértek „az ő városukba, Názáretbe” (2,39). Máté 2 alapján azonban Jeruzsálemből először még Betlehembe mentek, ahol a keleti bölcsek megtalálták őket, s ahonnan angyali intés következtében Egyiptomba, az ókori zsidók kedvelt menedékhelyére kellett menekülniük (Mt 2,13). Ott maradtak, amíg Heródes meghalt, s csak utána tértek vissza Názáretbe, „hogy beteljesedjék, amit a próféták mondtak: názáretinek fogják őt nevezni” (Mt

2,23). Lukács és Máté híradását nem kell szembeállítani egymással, Lukács egyszerűen átlépi azokat az eseményeket, amelyeket Máté leír, és máshová helyezi közlendőjének hangsúlyát. Több évre tehető tehát, amíg József és Mária távol voltak Názáretből.

Józsefnek, a családfőnek jelenti az angyal éjszakai álomban, hogy meghalt Heródes. Visszatérhetnek tehát a minden Izraelita által annyira szeretett szent földre: „ Izrael földjére” (Mt 2,20), ami az Ábrahámnak tett ígéretek hordozója. A Messiás-gyermek visszatér száműzetéséből, de nem telepedhet le szülővárosában: Betlehemben, sem az őt megillető fővárosban: Jeruzsálemben, hanem peremvidéken, a fél pogány Galileában kell otthont találnia. Az övéi közé jöve, de az övéi nem fogadták be Őt... (Jn 1,11).

Názáreti = Názáretből való. Környéke történelmi vidék volt, sok ószövetségi történet színhelye, de maga Názáret jelentéktelen hely. Ezért kérdezi meg Nátánaél: „Jöhet valami jó Názáretből?” (Jn 1,47). Soha nem játszott politikai szerepet. A főútvonal Názárettől kb. 10 km-re húzódott. A városka egy kis völgyben feküdt, köröskörül 3-500 méteres dombok övezték. A völgyet hosszában 20, széltében 10 perc alatt be lehet járni. Ez volt az a kis világ, amelyben Jézus felnőtt. Názáret csak az „ács fiának” köszönheti, hogy világhírnévre tett szert. „Názáreti Jézus” néven emlegeti a szolgálólány a főpap udvarában (Mt 26,71), a katonák a Gecsemáné-kertben (Jn 18,5), és Pilátus is ezt a nevet írja a keresztfára: „A Názáreti Jézus, a zsidók királya” (Jn 19,19).

József háza ajtófélfájára is föltette a „Mezuzá”-t, azt a kicsi kis szekrénykét, mely egy írott pergamencsíkot rejtett magában. Ezen a pergamenen Izrael hitvalló imádsága állt, amelyet első szava után Shma-nak mondtak, azaz „Halljad”-nak, mert így kezdődött: „Halljad Izrael, az Úr, a mi Istenünk az egyetlen Úr!” Így szentelte házát József Istennek. Valahányszor Jézus kiment az ajtón vagy hazatért, szülei példáját követve ujja hegyével megérintette a Mezuzát, és utána megcsókolta a kezét. Jézus a szülői ház rejtettségében olyan világban élt, amelyet egészen Istennek szenteltek. Maga a városka neve is ezt a sajátosságot hordozza nevében: Názáret neve összezseng a „nazir” Istennek szentelt életű férfi kifejezéssel.

Jézusnak néhány leánytestvérén kívül, akiknek a nevét nem jegyezte fel a Szentírás, négy fiútestvére volt: Jakab, József, Júdás, Simon (Mk 6,3). Feltételezhető, hogy József aránylag korán meghalt, mert a Lk 2,51-ben említett zarándoklat után többet nem hallunk róla. Északon és Délen kiterjedt rokonságuk volt (Lk 1,56; 2,4.44).

Azt, hogy a „Názáreti” mennyire kulcsfogalom a keresztyénséget illetően, mutatja a zsidó Tizenhét imádság: „A hitehagyottak ne legyen reménysége és az erőszakos birodalmat pusztítsd el hamar a mi napjainkban, és a keresztyének („hannocerim” = názáretiek) és az eretnekek semmisüljenek meg egy szempillantásban. Töröltessenek ki az élők könyvéből, és ne írássanak bele az igazakkal együtt...” (Bibliai Atlasz, 92.)

Cél: A gyermekek ismerjék meg a gyermek- „Názáreti Jézust”, aki az által is vállalta őket, hogy gyermekké lett. Fogadják el gyermekségük idejét.

Eszközök:

Korabeli ételek, kosár, kavicsok, cipősdoboz a gyerekek száma szerint, gyufásdobozok, ragasztó.

Rávezetés:

Hová valók vagytok? (Pl. budapesti, nagykőrösi stb.) Nagyszüleiteket hogy szoktátok megkülönböztetni? (esetleg hasonlóan, a lakóhelyük alapján.)

Jézust „názáretinek” is szokták mondani, mert Názáretben nevelkedett fel. De hogyan? Ezt ismerjük meg a mai órán.

Bibliai tanítás:

Jézus Isten csodálatos országát elhagyta, azt az országot, ahol gyönyörű angyalének hangzik, ahol békesség van, ahol szívesen engedelmeskednek Isten parancsainak. Azért hagyta el, hogy sorsunkban részesedjék születésünktől a halálunkig.

Hogy Jézus nem közönséges gyermek volt, mutatja, hogy amikor megszületett, angyalok jelentek meg a földön, keleti bölcsek indultak vadidegenből, hogy hódolatukat fejezzék ki előtte, és hogy a király félt tőle! De utána Jézus úgy élt, mint minden más gyermek.

Emlékezték rá, hogy a karácsonyi szünet előtt arról meséltem nektek, hogy Jézusnak el kellett menekülnie a szüleivel Egyiptomba, mert a király halálra kereste. Az angyal azt mondta Józsefnek: „maradj ott, amíg nem szólok neked”. Minden nap várták, hogy mikor szól az angyal, már nagyon szerettek volna hazamenni szeretett szülőföldjükre, de nem mentek a maguk feje után. Hitték, hogy Isten jobban tudja, mint ők, hogy mikor indulhatnak.

Egyszer aztán, éjszaka, álomban megjelent ismét az angyal, és azt mondta: „Kelj fel, vedd a gyermeket és anyját, és menj Izráel földjére, mert meghaltak azok, akik a gyermek életére törtek!” (Mt 2,20)

Néhány évi távollét után visszament József és Mária Názáret városába, ahol azelőtt is laktak. De most már hárman voltak. A régi szomszédok, a környékben lakó rokonság még nem is látták Jézust!

Ház:

Kíváncsiak vagytok, milyen házban lakott Jézus, hogyan éltek, milyen volt a berendezése? (Megbeszéljük!):

A vidéki házak mindössze egyetlen helyiségből álltak, amelyben nem volt válaszfal. Egy kis belső színtemeléssel különítették el a ház két fő részét egymástól: a felső részen aludtak, főztek, ettek, itt tárolták a ruhákat és az edényeket, az alsó részen tartották éjszaka a jószágokat, esős időben itt játszottak a gyermekek, és szükség esetén itt folytatták a kézműves mesterséget (pl. ácsmunka). Odabent mindig olyan sötét volt, hogy az olajmécses egész nap és egész éjjel égett. A háziasszony éjszaka felkelt, hogy a mécsesből ki ne fogyjon az olaj. A mécseset magas helyre, pl. egy erre készült falüregbe rakták, hogy mindent bevilágítson (vö. Mt 5,15). A házhoz tartozott a nagy számú pokróc, szőnyeg. Az ágy matrac volt, vagy szalmazsák, egy-két bélelt párna a vánkos. Mindenki felső ruhájával takarózott, télen állatbőrökkel.

A házakon mindössze egy kicsiny ablak volt, mert így a ház belseje a nyári hőségben is hűvösebb maradt, de biztonságosabb is volt. A házak teteje lapos volt, a tetőn körben mellvéd, korlát volt. Ide a házon kívül épített lépcsőn lehetett feljutni. A háztetőn alhattak, esténként beszélgethettek, de ez a hely szolgált különböző mezőgazdasági termények szárítására,

gyümölcsök érlelésére, és itt imádkozhattak is. Jézus is ilyen házban nőtt fel, egyszerű körülmények között, mint sok más gyermek.

József háza ajtófélfáján is volt „Mezuzá”, egy kicsi kis szekrényke, mely egy írott pergamencsíkot rejtett magában. Ezen a pergamenen hitvalló imádság állt. Így szentelte házát József Istennek. Valahányszor Jézus kiment az ajtón vagy hazatért, szülei példáját követve ujjá hegyével szent áhítattal megérintette a Mezuzát, emlékeztetve önmagát Isten parancsaira.

Étel:

Azt írja a Szentírás, hogy Jézus gyarapodott és erősödött testben és lélekben. Azaz nőtt. Mitől nőnek a gyerekek? — Az enniától. Milyen ételeket evett Jézus? Bekötjük a gyerekek szemét, nem láthatják, hogy mi van a tálcán. Korabeli ételeket kóstoltatunk meg velük, pl. datolya, füge, sajt, narancs, méz, kenyér. A gyerekek találják ki, hogy mi az, amit esznek. Jézus is ilyen ételeket evett. Nektek melyik ízlett legjobban? De ismerték a borsót, babot, lencsét, vöröshagymát, fokhagymát, salátát, petrezselymet, dinnyét, uborkát is. Húst általában csak ünnepi alkalommal ettek, éspedig juh vagy kecskehúst, esetleg hízott tulkot. Fogyasztották a halat. A cukrot nem ismerték, helyette mézet használtak, vagy datolyaszirupot. Kézzel ettek.

Játék:

Názáret kicsiny városka volt, hegyek vették körül. Messze volt a nagy utaktól, így viszonylag biztonságos volt. Jókat lehetett játszani kint a szabadban. A gyerekek kint játszottak, mert a házban csak egy kis mécses világított. Játszottak, ugráltak, célba dobtak. Próbáljunk ki most mi is egy korabeli játékot! Egy vonal mögül kosárba kődarabkákkal céloznak a gyerekek.

Munka:

Nézzük meg, milyen eszközökkel dolgoztak: fejsze, gyalu, kalapács, mérőszinór, vörös kréta, körző. (Utánozzuk azokat a mozdulatokat, ahogyan ezeket a szerszámokat használták!)

Az ács készítette az épületek elnagyolt kifaragását, ekét, cséplőszerszámot, bútorokat, hangszereket. Az ügyesebbek nem csak fából, hanem elefántcsontból is faragtak. József számára volt munka a megélhetéshez, az utóbbi években különösen, mert csatározások miatt falvak égtek porrá, amiket újra kellett építeni. A munkájából eltarthatta egyre gyarapodó családját. Jézus szívesen segített Józsefnek, lassacskán kitanulta mellette az ács mesterséget.

Miközben dolgoztak, beszélgettek is. Jézus a szüleitől tanulta meg először tisztelettel kiejteni az Örökkévaló nevét, és soha nem is bántotta meg, annyira szerette Istent, a Mennyei Atyát. Otthon tanulta meg az első imádságát, és néhány szakaszt a szent iratokból. Gyermekként is az Atya kedvébe akart járni, és soha, még gondolatban sem bántotta meg Istent, káromkodás pedig eszébe sem jutott.

Jézus ugyanolyan gyermek volt, mint a többi, és mégis egészen más. Valami különös kedvesség sugárzott róla, szerette a békességet, őszinte volt, mindig igazat mondott, becsülte nem csak a szüleit és a testvéreit, de még a játszótársait is (vö. exegézis Jak 3,17-ről).

Applikáció:

Jézus tudja, mit jelent gyermeknek lenni, mert maga is volt gyermek. Annyira szereti a gyermekeket, hogy gyermekké lett, a gyermekorsót vállalta, hogy annál nagyobb bizalommal fordulhassatok hozzá. Ismeri a gyermekek panaszait: ha igazságtalanok a többiek veletek játék közben, ha segítenetek kell szüleiteknek, ha szívesen játszanátok még este alvás helyett, bizalommal elmondhatjátok neki gyermeki gondolataitokat, Ő megérti, mert Ő is volt gyermek.

Bibliaolvasás: Mt 2,19-23

Aranymondás: „Jézus az emberekhez hasonlónak lett” (Fil 2,7)

Munkálatás: Cipős dobozból készítsünk ház-makettet.

Jézus az utcán

Fazekas, kereskedő, vízárus, római katona

Jer 18,1-6; Mt 13,45; Jn 7,37-39; Mt 5,41

Háttérinformáció:

Egy nevelőintézetbe látogatott el valaki, ahol egy négy éves fiúcskáról írt gyermektanulmányt. Akkor derült ki, hogy ez a gyermek egész életében még *soha* nem volt utcán. Nem látott más embereket a nevelőin kívül, nem látott kirakatokat, piacot, közlekedési eszközöket... Az életünket alapvetően meghatározza, hogy mit látunk és hogyan közlekedhetünk az utcán, ill. hogy lehetünk-e az utcán.

A Bibliában sok olyan történet van, amely az utcán játszódik. Ezekben a történetekben a helyszínre alig-alig figyelünk, pedig az utcáknak sajátos hangulata volt, mint ahogy ma is. Ez a hittanóra egy utcai összhangulatot vázol fel, hozzá kell tenni, nem egyetlen történet alapján, mert akkor már a cselekményre helyeződne a hangsúly. Most azonban azt akarjuk érzékeltetni, hogy milyen érzés volt Názáretben élni, milyen volt a település arculata és hangulata. Amilyen az utca hangulata, olyan a város hangulata is!

Izráelben a házak között az utcák mindössze 2-3 méter szélesek voltak, hiszen nem kellett nagy forgalomra berendezkedniük. Gyakran megtörtént, hogy nagy rakománnyal megrakott tevé vagy kétökrös szekér nem tudott bemenni a városba, és a kapun kívül kellett várakoznia. Az utcákat még szűkebbé tette az a körülmény, hogy a kézművesek és kereskedők általában a ház előtti területet tekintették műhelyüknek és üzlethelyiségüknek, mert a forró éghajlat az emberek számára szinte lehetetlenné tette a házak belsejében való tartózkodást. Mindenki menekült a szűk és forró szobákból a szabad ég alá. A fazekas, a kereskedő és a vízárus éppen úgy hozzátartozott az utca képéhez, mint a római katona, hiszen ne felejtsük el, római megszállás alatt élt Izráel, lévén a Római Birodalom egyik provinciája. Jézus tanult az utcán is, mint ahogyan tanításaiban, példázataiban felhasználta a köznapi életben látott képeket és eseményeket. Amikor tanított, ezek a jelenetek üdvösségre szóló tanítássá váltak az ajkán.

Az, hogy az utcán élet lehet, Isten áldásának egyik jele. Zakariás látomásában így hangzik a biztató jövő: „a város terei megtelnek fiúkkal és leányokkal, akik vígan játszadoznak a tereken” (Zak 8,5). (A Károli-fordítás utcát mond a terek helyett.) Ami egykor Jeruzsálem felől hangzott prófécia, előképe az Új Jeruzsálemnek, a mennynek, hogy ti. az Új Jeruzsálem utcáin békesség és élet lesz (v.ö. Jel 21-22).

A mostani leckében négy konkrét foglalkozás által rajzolunk összképet a korabeli településről, de bibliai teológiai összefüggésekre is rámutatunk.

Fazekas:

A fazekas mesterségét szívesen tekintették a Teremtő Isten munkájához hasonló foglalkozásnak, ezért a próféták szívesen szemléltették vele tanításukat vö. Ézs 29,16; 45,9; 64,7. Jeremiást Isten a babiloni fogság meghirdetésekor a fazekas műhelyébe hívja, hogy „ott közölje vele igéit” Jer 18,1-6. Jeremiás miközben szemléli a fazekas munkáját, azt tanulja meg, hogy a fazekas kedve szerint alakít ugyan bármilyen edényt a korongra tett agyagból, de az agyag viselkedésétől is függ, hogy mi lesz belőle: ha nem látszik alkalmasnak arra, amire a fazekas szánta, összegyúrja és más edényt készít belőle. De a „gyúrás”, azaz az ítélet elkerülhető a megtéréssel. Jób, az Ószövetség nagy szenvedője is ezzel a képpel vall: „...úgy formáltál, mint egy agyagedényt...” (Jób 10,9). Pál apostol is ezt a képet viszi tovább: „Nincs-e hatalma a fazekasnak az agyagon, hogy ugyanabból az agyagból az egyik edényt díszessé, a másikat pedig közönségesse formálja? (Róm 9,21), ld. még 2Tim 2,20. Jeremiás nem csak egyéni épülésre szánt tanítást vett a fazekas műhelyében, hanem nemzeti méretekben is megfogalmazza a fazekas szuverén jogát: „Megtörténik, hogy kimondom egy népről vagy országról, hogy kitépem, kiirtom és elpusztítom. De ha megtér gonoszságából az a nép, amelyről beszéltem, akkor én is megbánom, hogy veszedelmet akartam hozni rá...” (Jer 18,7-10). A fazekasmesterség látványa átítatta gondolataikat, és az arrogáns kérdezőt lecsendesítette, alázatra tanította: az agyagnak nincs joga kérdőre vonni az alkotót. Jézus csendes engedelmességgel simult az Atya keze alá akkor is, amikor elvetésre szolgáló edénnyé formálta a keresztet.

A fazekas a mindennapi életben használatos edényeket készített, mint pl. fazekak, tálak, korsók, lámpák, olaj- bor és gabonatartó edények, dísz tárgyakat nem igen. Cserépedényben tartották az értékeket vö. Róm 4,7 „Ez a kincsünk cserépedényekben van”.

A fazekas előbb lábaival taposta meg a megnedvesített agyagot, aztán helyezte azt a korongra, melynek párvját egy tengely körül nagy gyorsasággal lehetett forgatni. Ha elrontotta, összegyúrta, újra lehetett kezdeni.

Kereskedő:

A dénár római pénz volt, vele egyenértékű a görög drachma, mindegyik 4,3 g ezüst érme volt. (Ha az Újszövetség csak „ezüstöt” említ, az alatt általában a dénár ill. a drachma értendő.) Legáltalánosabban használt pénz az „as” volt, értéke a dénár 1/16-a. Az „as” fele volt a „semis”, negyedrésze a „quadrans” (ld. az összegyülekezeti adakozásáról szóló leckét). Kis kézi mérlegen mérték le a fizetésre adott arany vagy ezüst fizetőeszközt. A pénz vásárló értékét az arany- ill. ezüsttartalma jelölte.

A kiskereskedelem az egyes városok főterén bonyolódott le, sokszor csere alapon: földművelők terményt, iparosok készítményeiket kínálták. A babiloni fogságtól kezdve (Kr.e. VI. sz.) – nem lévén ott tősgyökeres birtokuk –, a kereskedelem, a pénzügyletek lebonyolítása lett a diaszporában élő zsidóság egyik kedvelt foglalkozása.

A leckében előforduló áruk kortörténetileg megfelelnek. Tükröt fémből készítettek. Názáret környékén bőven termelt olajbogyó, szőlő és füge.

A kereskedő képét Jézus is használta: a kereskedőnek minden addig megszerzett kincse sem vetekedhet Isten országa megtalálásával, azaz minden kincsnél drágább (Mt 13,45).

Vízárus:

Palesztinában az ivóvíz drága érték volt, különösen a nyári időszakban. A házak mellett gyakran vájtak a sziklatalajba esővíz-tároló ciszternákat. A városok közelében levő forrásokhoz reggel-este jártak korsóikkal az asszonyok vizet meríteni. Názáretben a völgykatlan keleti

peremén volt az egyetlen forrás! Ide járt Jézus családja is vízért. Nagy szárazságban megtörtént, hogy a vizet is pénzért árulták. Ilyen vízárus szavaival hívogatja az Ószövetségben Isten a népet: „Ti szomjazók mind, jöjjetek vízért, még ha nincs is pénzetek!” (Ézs 55,1), és ilyen vízárus kiáltása visszhangzik Jézus szavaiban is: „Aki szomjazik, jöjjön hozzám, és igyék! — aki hisz énbenem... annak belsejéből élő víz folyamai ömlenek” (Jn 7,37-39). Miként az Ószövetségben a templomból bő víz fakad (Ez 47,1-12), most azoknak a szívéből is bő vizű forráshoz hasonló áldás fakad, akik Jézusnál előbb saját szomjukat megelégtetik. Nem csak egyszeri szomjcsillapítás lesz ez, hanem forrássá alakulnak a Szentlélek munkája nyomán. A Jelenések könyve (22,17) is erre a képre épít: „Aki szomjazik, jöjjön! Aki akarja, vegye az élet vizét ingyen!”

Római katona:

Római csapatok állandó megszállás alatt tartották Palesztinát, s mivel a Római Birodalom keleti határán terült el, ennek a provinciának fokozott védelmi jelentősége volt. A római katonák öltözete gyapjú tunika volt, sisak, fém mellvért, köpeny, szegecsekkel kivert saru. Fegyverük kard volt, két lándzsa és egy pajzs. Feladatuk a lázongások megelőzése, a fegyelem fenntartása, illetve az elítéltek körüli összes tennivaló. Az ellenségeskedés zsidók és rómaiak között köznapi volt. Jézus mégis meggyógyítja egy római százados szolgáját (Lk 7,1-10). Keresztre feszítése körül római katonák tevékenykedtek, és egy római százados volt az is, aki a keresztre feszítés után az első hitvallást kimondja: „Isten fia volt” (Lk 23,47).

A megszálló idegen hatalom ún. kényszerszolgálatát folyamatos fenyegetettségként lebegett minden palesztinai ember fölött. Egy zsidó ember bármelyik pillanatban vállán érezhette egy római katona lándzsája érintésének súlyát, hogy egy mérföldnyi útra kényszerítse a saját poggyászával. Nem volt kibúvó e kötelezettség alól. Jézus azt mondja, „Ha valaki egy mérföldnyi útra kényszerít, menj el vele kettőre” (Mt 5,41), légy készen mások szolgálatára, tudd legyőzni az ösztönödet, ami mindig tiltakozásra készítet a kéréssel szemben. Ha kényszerítenek, ne keserűen, hanem szívesen végezd, menj el két mérföldre — mert a második mérföldnél kérdezik meg, hogy miért teszed, honnan van benned ez az erő? Így kényszerítik Cirénei Simont, aki éppen a mezőről jött, Jézus kereszttjének átvállalására (Mt 27,32; Mk 15,21). Éppen az ő példája mutatja, hogy rejtett áldások forrása lehet a kényszerűségből, hiszen Nagypéntek után ott találjuk az első gyülekezetben, immár szabad akaratából a kereszt „hordozójaként”. Pál név szerint üdvözli családját: Róm 16,13.

Cél: Idézzük fel a Jézus korabeli utca hangulatát azon mesterségek alapján, amelyekről a Szentírás tudósít. A gyermekek érezzék magukat Názáret utcáin, s ezzel kapjanak olyan alapozást, amelyre építve Jézusnak egyes tanításait könnyebben megérthetik. Kapjanak bizonyosságot afelől, hogy Jézus az utcán is velük van.

Eszközök:

Ház-makettekől utca, fazekas, katona, kereskedő, vízárus képe, munkáltatáshoz választásunktól függően agyag vagy vaskereskedéshez szükséges illusztrációk.

Rávezetés:

Ha kiléptek a házatok ajtaján, utcán találjátok magatokat. Melyik utcát ismeritek legjobban, miért? Mi mindent láttatok az utcán? Kikkel lehet találkozni, milyen érdekes dolgokat lehet látni? Milyen hangokat hallotok az utcán? (Elevenebb csoporttal hangutánzást is lehet játszani.) Beszéljük meg az utcán való viselkedés szabályait is. (Esetleg képzeletben végigmehetünk saját településünk egyik utcáján, és megbeszélhetjük, hogy azon az úton mit látunk és hallunk.)

Előbb a mi városunk/falunk egyik utcáján haladtunk végig, most pedig egy olyan utcán megyünk végig, amelyiken Jézus járhatott gyermekkorában. Menjünk el abba a városba, ahol a gyermek Jézus élt! Emlékeztek még a város nevére? (Segíthetünk azzal, hogy Názáret betűit összekeverve feltesszük a táblára. Csak az N betű van jó helyen. A gyerekek feladata a sorba rendezés.)

Építsünk utcát a házaikból. Ez lesz Názáret egyik utcája. (A házakat úgy tesszük le a gyerekekkel, hogy egy utcát képezzenek. Ennek az utcának legyen egy kiszélesedő része, ahol a piactér lehet.)

Bibliai tanítás:

Valahányszor Jézus iskolába ment, mindig ugyanazon házak előtt vitt az útja. Mit láthatott Jézus az utcán?

(Képet mutatunk a fazekasról.)

Láthatta egy fazekasnak a házát. A fazekas kétkezi munkával kereste a kenyerét, éppen úgy, mint az apja, József (aki mint tudjátok, ácsmester volt). A fazekas, ha csak tehetett, kint dolgozott a ház előtt, az árnyékban, de ha esett az eső, odabent. Ha nyitva volt az ajtó, be lehetett látni rá. A lábával hajtott egy nagy korongot, ami meghajtott egy másik korongot, amin bámulatos gyorsasággal, és ügyesen formált a formátlan agyagból fazekat, tálat, korsót, lámpát, olaj- bor és gabonatarató edényeket. Dísz tárgyakat nem igen készített, mert azok inkább csak előkelő embereknek kellettek, Názáret felé pedig ritkán fordult meg igazán tehető, előkelő ember. Különböző is az agyagedények gyorsan törtek, főképpen ott, ahol a házimunkába éppen egy kislány tanult bele — gondoskodni kellett az utánpótlásról. Az agyag engedelmesen formálódott a fazekas keze alatt, éppen úgy, mint a mi életünk, vagy akár egész népek élete Isten keze alatt.

Jézus is láthatta a fazekast, és megtanulta, hogy Istennek olyan hatalma van az emberek és az országok élete fölött, mint a fazekasnak egy darab agyag fölött. Ha az agyagból mégsem olyan edény lett, amilyent a fazekas elképzelt, jól összegyúrta, úgy hogy teljesen fölismerhetetlen lett, hogy mi is volt előbb, és újból elkezdte formálni, amíg kedvére való edény nem lett belőle.

(Beállítjuk az utcába a római katonát.)

Itt pedig éppen egy római katonát lépdel büszkén, öntudatosan, mint aki tudja, hogy a hatalom az ő kezében van, hiszen a fegyver nála van. Sőt, a fegyverei között válogathat is, ha a szükség úgy hozza. Zsidó ember nem szívesen találkozott római katonával, ha meglátott egyet, ha csak tehetett, messze elkerülte. A szűk utcákon azonban nem volt mindig hely kellő távolságra kitérni. Ha a katonának melege volt — ami gyakran előfordult, hiszen nehéz mellvertje és sisakja nem éppen nyári viselet volt —, vagy mulatni akart más bosszúságán, vagy egyszerűen csak úgy tartotta kedve, bárkit kényszeríthetett csomagja cipelésére egy mérföld távolságra. Ilyenkor csak így kiáltott:

- Hé, vigyed! Ilyenkor a zsidó emberek számolták a lépéseket. Alighogy az egy mérföldet kiszámolták, elhajították a csomagot, és visszafordultak. Tovább már nem kötelezhette őket a katona, hogy szolgáljon neki. (De ha út közben esetleg egy másik rómaival találkozott, az már igen!) A legnehezebb csomagot is szó nélkül kellett cipelni legalább olyan messzire, mint ide a... (1 mérföld = 1,6 km-el. Itt mondjunk olyan távolságot a gyerekeknek, ami kb. ilyen messze van az iskolától. és mindenki megtette már gyalog azt az utat. Akkor érthetik meg a távolság nagyságát.)

A rómaiakat senki nem szerette Názáretben. Jézus azonban nem úgy tekintett rájuk, mint ellenségre, hanem mint olyan emberekre, akiket Isten szeret.

Játsszuk el a gyerekekkel. Válasszunk egy római katonát és valaki belép egy zsidó gyerek szerepébe. Nehéz táskák jelenthetik a római csomagjait. Jelöljük ki, hogy meddig vigye a táskákat. Jelezzük, hogy a tényleges távolság ennél sokkal nagyobb. Szó nélkül (!) játsszák el a gyerekek.

Ha valaki tovább vitte, mint a kötelező egy mérföld, bolondnak tartották, de akkor kezdtek beszélgetni vele:

- Miért viszed tovább a csomagomat? És akkor lehetett beszélni arról, hogy azért, mert Isten még téged is szeret, és én is szeretlek, noha ellenségem vagy.

(Beállítunk az utcába egy kereskedőt.)

Az utca nem volt csendes. Az emberek időnként megálltak beszélgetni, legalább is köszöntötték egymást: „Salom!”, „Békesség néked!” Az általános utcai morajlást most áthatja egy kereskedő kiáltása: „szőnyeg, puha gyolcskalmét tessék! Gyöngyöt, tükröt szép lányok! Ruhára rézgömböcskét, csengettyűt! Nyakláncra parfümös fiolát! Olcsón adom! Friss olajbogyót, fűgét, szőlőt veszek! Fonalat, kész ruhát veszek! Bort, olajat, mézet veszek! Cserélek is! Az ügyes háziasszonyok tudtak varrás nélküli, egybeszőtt ruhát készíteni. Jézusnak is ilyen ruhája volt (Jn 19,24). A kereskedő szívesen vett pénzért vagy cserélt egyéb áruért ilyen ruhát is. Jézusnak nem sokszor akadhatott dolga kereskedőkkel. Szegény családba érkezett, jászolbólcsőben született, és amikor meghalt, a ruháit is elvették tőle. Úgy távozott az életből, mint aki a világon semmit sem mondhat a magáénak. Szegény volt, és mégis sokakat gazdagító, olyan, mint akinek nincsen semmije, és akié mégis minden (v.ö.2Kor 6,10).

(Beállítunk az utcába egy vízárus képét.)

A kereskedő hangját is túlszárnyalta egy másik: „Friss forrásvizet tessék! Most hoztam a hegyi forrásból!” – Ni csak, egy vízárus! Kecskébőr tömlő a vállán, abban tartja a vizet. Csodák csodája, volt aki nem a kereskedőhöz ment drágagyöngyöt venni, hanem a vízárushoz, hogy friss vizet vegyen pénzért! Nagy kincs volt a víz, különösen a nagy szárazság idején, és különösen azoknak, akik betegség miatt vagy öregségük miatt nem tudtak reggelente a város melletti forráshoz kimenni, mint a fiatalasszonyok. Ilyenkor sokak fejében megfordult, hogy de jótét lélek lenne a vízárus, ha csak úgy, ingyen adná a vizet! Akkor a szomszédoságot soha többé nem ismernék! Egyszer az az idő is eljött, de arról majd máskor mesélek.

Jézus figyelt az utcán, és ott is tanult. Mindent, amit látott, Mennyei Atyjával megbeszélte. Ahol más csak egy fazekast látott, ő abban Isten képét fedezte föl. Akiben más csak az ellenséges római katonát, ő abban Isten gyermekét. Akiben más csak kereskedőt látott, ő abban az Istent kereső embert. Akiben más csak vízárust, ő abban önmagát látta, aki ingyen adja majd a lelki szomszédoságot csillapító vizet. Őt az utcán is a Mennyei Atya dolgaira tanította minden, amit látott.

Applikáció:

Figyeljete, és amit láttok, mondjátok el ti is Mennyei Atyánknak! Magatokban mondhattok rövid kis imádságot még az utcán is. Az utcán rosszra is csalogathatnak benneteket, nem mindegy, hogy hová mentek, mit álltok meg nézni. Amikor az utcán jártok, köszönjete az ismerősöknek, ezzel szép napot, egy cseppnyi békességet szereztek nekik.

Bibliaolvasás: Péld 4,25-27 vagy Jer 18,3/b-6.

Aranymondás: „Ügyelj, hogy merre tart a lábad!” (Péld 4,26)

Munkáltatás:

- Gyurmából kicsi korsót készítünk, mint az a fazekas, akivel az utcán találkoztunk. Ezt a kis korsót berakhatjuk a házacskákba.
- Vagy drámajáték: Párban jelenítsék meg a fazekas munkáját: egyikük a fazekas, másikuk az agyag.
- Vagy: Párban játsszák el a kereskedővel való alkudozást. A pénznemben és annak vásárlóértékében előre megállapodhatunk (ld. háttér információ).
- Vagy: Párban játsszák el, hogy a vízárustól vizet vesznek.

Végül egymásnak is bemutatthatják, ha kedvük van hozzá.

Jézus az iskolában

A názáreti zsinagóga mint iskola és mint istentiszteleti hely

Lk 4,16-30

Háttérinformáció:

A zsidó gyermekek az iskolás kort megelőzően, otthon is részesültek „hittanoktatásban” a nyolcad napos körülmetélés, majd az otthoni mindennapi élet, a munka végzése és az ünnepek megülése kapcsán. Jézust apja a térdére ültette, és már kicsiny gyermekkorában elmondta neki a „Sema”-t, a Tízparancsolatot és a Törvény többi fontos részletét. Az otthon kapott nevelés öt éves kor után iskolai tanítással bővült.

Jézus korában a tanulást tartották a legnagyobb gyönyörűségnek. A gyermek az ötödik életévében kezdett iskolába járni, tíz éves korában kezdte tanulni a hagyományt, a Misnát. Csak a fiúk jártak iskolába, a lányok otthon maradtak. A Talmud szerint törvénytelen volt olyan helyen lakni, ahol nem volt iskola. Öt éves kortól a fiúk a chéderbe (szoba) mentek tanulni, tíz éves kortól pedig a jesivába (tanház). Chédere minden zsidó településnek volt, jesivája csak a nagyobb városoknak. A jesivát végzetekből lehetek rabbik, ha három tekintélyes rabbi előtt vizsgát tettek, s rabbi képesítő levelet kaptak.

A kicsiknek a tanítás a szabadban, vagy a zsinagóga egyik szobájában folyt, ez volt a chéder vagy másként: szoba. Mielőtt a szobába beléptek, a cipőt le kellett venni és az ajtó előtt vagy a terem végében elhelyezni. Odabent álltak, vagy félkörben ültek keresztbe vetett lábbal („törökülésben”). Székek nem voltak. Fejüket kendővel fedték be. A tanítót *hazzan*-nak

nevezték, magasabb iskolában rabbinak. A hazzan volt a zsinagógaszolga, aki a tekerceket istentisztelet idején elővette és helyükre visszarakta, a zsinagógát tisztán tartotta, és ő jelezte az ezüst trombita háromszori megfújásával a szombat beálltát is a zsinagóga tetejéről.

Nem papírra, hanem homokba, törött cserépre vagy viasztáblára írtak. Az iskolában a gyerekek megtanulták a héber olvasást és írást, valamint a zsidóságismeret alapelemeit. Nem tanultak matematikát, testnevelést, földrajzot stb. Egy tanítóra legfeljebb 25 gyermeket bízta. Minden gyermeknek megtanítottak olyan bibliai részt, amely a nevük betűit tartalmazta, pl. Áron: „Áldjon meg téged az Ú” (4Móz 6,23). A betűket sütemény formájában elkészítették, és közben tanulták, megették. Így kóstolták a tanulás édességét. A tanításokat hangosan vissza kellett mondani, s minél hangosabban mondták, a tanító annál elégedettebb volt. A jó tanulás jutalmául mézes köcsögbe márhatták ujjukat. A fenyítés sem maradt el, ilyenkor szíjjal verték meg a gyermeket, kivéve ha nagy meleg volt.

Az írás tanulását Mózes 3. könyvével kezdték, a Törvény után a prófétákat tanították, majd tanítói és költői művek következtek, mint pl. Jób, Zsoltárok, Példabeszédek, Prédikátor, Énekek Éneke. Így érett korában minden gondolkozó fiatalember önállóan tudta tanulmányozni otthon vagy másutt is az Írás tekerceit.

A rabbik megkívánták, hogy a tanítványok mind a 248 testrészrel részt vegyenek az Írás olvasásában, tehát a nyelvvel is. Ezért láthatjuk, hogy a zsidók az Írás olvasása közben hajlonganak és különféle mozgásokat végeznek. Eliézer rabbi szerint aki nem hangosan tanul, az három esztendő alatt elfelejti, amit tanult. (Pongrácz J.: Az Apostolok cselekedetei magyarázata, 95.)

Úgy látszik, mindez áll Jézus csendben töltött názareti éveire is. Jézus ugyanis nem csupán szülőföldjének arám és görög társalgási nyelvét beszéli, hanem ezen kívül ismeri a szent nyelvet is. Héberül olvassa a Bibliát, sőt fel is tudja olvasni (Lk 4,16kk). Teljes egészében ura az Írás tartalmának, bár a jeruzsálemi Tóra-iskolába sohasem járt (Jn 7,15). Az ortodox házakban akkoriban sok olyan iratot is olvastak, amelyeket mi ma nem ismerünk, de amelyekre Jézus utal, azokat idézi. Jézus ugyanazt a „Bibliát” olvasta, mint palesztinai kortársai, de egészen más szemmel. Ő nem előírásokat, tilalmakat, tantételeket és történelmi híradásokat látott benne, hanem az élő Istent találta meg benne, „azt az Istent, aki szereti a szabadságot és az életet, a szépséget, a nagyságot, a szenvedélyt, a bővülködést, a bőkezűséget, de szereti a csendet is, és a rejtett dicsőséget. Ezt az Istent úgy fedezte fel, mint aki az övé.” (Stauffer,44). A názareti évek Szentírás tanulmányozása során Jézus felfedezte Isten történelmének nagy vonalát is, amely átvonul világokon és korszakokon, s amely meghatározta az ő útját is, a Fiúét, aki ebben a felismerésében az első nyilvános fellépésétől kezdve a kereszthalálig engedelmesen cselekedte az Atya akaratát: Igen, Atyám... (Mt 11,26)

Jézus Názáretben visszatér a zsinagógába: „szokása szerint bement szombat napján a zsinagógába” (Lk 4,16), és felállva felolvasta az Ézs 61,1-2-t, majd leülve magyarázni kezdte. Az ámulatból gyűlölet lesz, közben egymást belelovalják Jézus származásának fölemlítésébe. „Nem Jézus ez, a József fia, akinek ismerjük apját és anyját? akkor hogyan mondhatja: A mennyből szálltam le?” (Jn 6,42). Az igehirdető személyének túlhangsúlyozása mindig az ige tiszta megértésének rovására megy. Az ember megveti Isten üdvtervét. Csak azt tudná Messiásként tisztelni, akit nem ismer ilyen emberközelből, akit valami rejtély és titokzatosság vesz körül. „Így születik az emberi nagyság sok hazug mítosza, és így tagadja meg az ember az igazi értékeket.” (Jub. komm. 20.)

A zsinagóga intézménye a babiloni fogság után kezd elterjedni, amit az tett szükségessé, hogy a templom romokban hevert, nem lehetett áldozatot bemutatni, másrészt pedig szétszórva

nagy távolságokban éltek, nem tudtak volna egy központi helyre rendszeresen elmenni istentiszteletet végezni. Egy városban több zsinagóga is volt, egyes források szerint Jeruzsálemben, a templom árnyékában több mint 400 zsinagóga is volt.

A zsinagóga jelentősége: mindenképp előtt szent hely volt, ahol Isten törvényét felolvasták és magyarázták. Míg a templom elsősorban az áldozások helye volt, addig a zsinagóga a tanításé. A kettő nem riválisa volt egymásnak, hanem kiegészítője. Valaki lehetett egyszerre a templom papja, és egy zsinagóga vezetője. Ide jártak imádkozni, könyörögni és hálát adni. Néha a zsinagóga szálláshelyként is szolgált idegenek számára.

A zsinagógai istentiszteleti rend a következő volt:

1. Hálaadás vagy áldásmondás a „Sema” alapján
2. Imádság, amire a gyülekezet Ámennel felel.
3. A törvény egy részének felolvasása először héberül, majd arám nyelvre fordítva.
4. Felolvasás a próféták irataiból (hasonlóképpen fordítással)
5. Prédikáció ill. igemagyarázat.
6. Áldásmondás, amit egy pap mondott, amire a gyülekezet ismét Ámennel felelt. Ha ároni sarj nem volt jelen, egyszerűen záró imádság hangozott.

Az igemagyarázatra bárki jogosult volt, akit a zsinagóga elöljárója alkalmasnak tartott erre. Ha hazalátogató vendég volt közöttük, a szólás joga elsősorban őt illette meg. Így érthető Jézus názáreti zsinagógai fellépése, és Pál apostol igehirdetései a zsinagókákban. Jézus kihasználta ezt a lehetőséget: Mt 9,35; 13,54; Mk 1,21; 6,2; Lk 13,10; Jn 6,59, stb. Pál is: ApCsel 13,15; 9,20; 13,5; 14,1; 17,1 stb. A zsinagókákat gyakran pogányok is látogatták, akik a bálványok tiszteletével felhagytak, és a judaizmushoz pártoltak. Így a zsinagókák Isten legfontosabb eszközei voltak a misszióban.

Cél: A gyerekek ismerjék meg a Jézus korabeli iskolát, a tanulás akkori módját, szeressék iskolájukat és a tanulást, és lássák meg annak hasznát.

Eszközök:

Saját készítésű papírtekercs, egy csupor méz, feladatlap.

Rávezetés:

Hova megyünk istentiszteletre? (templomba). Hova megyünk, ha tanulni szeretnénk? (iskolába). Tavaly még óvodások voltatok, most már iskolások. Miben különbözik az iskolai élet az óvodától? Mit szerettek legjobban az iskolában? Mi van egy iskolában?

Jézus korában egy épület volt, ahova istentiszteletre mentek, és ahova tanulni jártak. Sőt szálláshelyként is szolgált, ha idegenek tértek a városba: ez a zsinagóga volt.

Bibliai történet:

Jézus is járt iskolába, amikor gyermek volt. Most ellátogatunk a názáreti iskolába. (Hátra indulunk a gyermekekkel a szőnyegre, vagy egy erre a célra kijelölt sarokba.) Közben meséljük, hogy a zsidó fiúk 5 éves korukban kezdtek iskolába járni, egy kicsit kisebb korban, mint ti. Ugyanabba az épületbe jártak iskolába, amelyikbe istentiszteletre. Ezt az épületet zsinagógának hívták. A zsinagógának volt egy külön szobája, amit a tanítás céljára elkülönítettek. Meg is érkeztünk. Innen kezdve csak a fiúk jöhetnek velem, a kislányok kint maradnak (leülnek a körülöttünk lévő padokba vagy székekre), mert ők nem járhattak iskolába. Jó volt nekik? Míg a fiúk az iskolában tanultak, a kislányok otthon az édesanyjuknak segítettek söprögetni, főzni, kistestvérükre vigyázni, szöni, fonni. A fiúk vegyék le a sarujukat, és helyezték el szép rendben a „szoba” végében. Üljetek le félkörben, törökülésben. (A fiúk is leülnek.) A fejetekre teszünk egy kendőt, mert így tanultak a gyerekek. Velük szemben ült a tanító, akit „hazzan”-nak hívtak. Egyetlen tankönyvük volt, a Szentírás. Abból tanultak írni, olvasni, abból tanulták a „történelmet” és a „földrajzot”. A tanító fejből megtanított sok bibliai mondást. Minél hangosabban, bátrabban tudták mondani, a tanító annál jobban örült. Nem félték a tanulástól. Igyekeztek minél több ismeretet a fejükben tárolni. Játsszuk el, hogyan tanultak a gyermekek Jézus korában.

Mondjátok utánam: (Idézet az 5Móz 6,5-ből)

Tanító: Szeresd az Urat, a te Istenedet

Gyerekek: Szeresd az Urat, a te Istenedet

Tanító: teljes szívedből

Gyerekek: teljes szívedből

Tanító: teljes lelkedből

Gyerekek: teljes lelkedből

Tanító: és teljes erődből.

Gyerekek: és teljes erődből.

Tanító: Szeresd az Urat, a te Istenedet

teljes szívedből

teljes lelkedből

és teljes erődből.

Mondjátok most ti! Ismételjék el néhányszor, és egyre bátrabban. El tudja mondani valaki egyedül? Aki ügyes volt, mézes köcsögbe márthatja az ujját. Ez volt a jutalmazás. Jézust bizonyára sokszor jutalmazták így, mert nagyon szívesen tanult mindent, ami Istenről szól. Sokkal többet tanult, mint ami kötelező volt. Rövidesen messze megelőzte kortársait a Szent Iratokban való jártasságban.

Gondoljátok, hogy régen a gyerekek mindig jól viselkedtek az iskolában? Nem. Ha rosszak voltak, a tanító szíjjal elverhette őket, de csak akkor, ha nem volt nagyon nagy forróság.

Most visszamegyünk a saját osztálytermünkbe. (Visszaülnek a helyükre). Még egyszer fölelevenítjük a tanult ígét, azután megkérdezzük a kislányokat: Van valaki a kislányok között, aki szívesen elmondaná? Őket is jutalmazzuk mézzel. Mert amit a gyerekek megtanultak fejből, azt megtanulták olvasni és írni is. A betűket legkönnyebben úgy ismerték föl, hogy süteményre írva megkapták, és tanulás közben megették. Szó szerint érezték a tanulás jó ízét. A nagyobbak szívesen tanultak írni a szabadban, mert füzetük nem volt, és a porba írtak. Ha elrontottak valamit, könnyű volt „radírozni”. Ha rossz idő volt, akkor a „szobában” cserépre vagy viasz táblára írtak.

Olvasni tekercekből tanultak, nem könyvekből. Az egész Ószövetséghez néhány tucat tekercsre volt szükség. Ezek kézírással íródtak, ezért rendkívül értékesek voltak. Egy-egy tekercs 9-10 m hosszú (hasonlítsuk az osztályterem hosszához!) volt, a két végére néha fogantyút erősítettek hogy könnyebb legyen csavarni egyik végről a másikra. Az írás általában oszlopokban helyezkedett el a tekerceken. Némelyik tekercsen csengő is volt. Óvatosan, tisztelettel vették kézbe őket. Egyes tekercek kecskebőrből készültek, amit olyan vékonyra készítettek ki, mint a papír, mások papiruszból. Ügyeltek arra, hogy keserű ízű tintával írjanak rá, hogy ne rágják meg az egerek. A zsinagógának voltak ilyen szent tekercei, de sok családnak egy-két tekerese otthon is volt, amit az édesapa a fiára hagyott, a fia az ő fiára és így tovább. Jézus anyanyelve arám volt. Hogy olvasni tudják az Ószövetséget, a héber betűket meg kellett tanulniuk. Ezek különös betűk voltak. Jobbról balra haladva írták, úgy hogy ami nekünk a sor eleje, az nekik a sor vége.

A gyerekek az iskolában nagyon érdekes történeteket hallottak saját őseikről, akiket Isten elhívott, és akiken hatalmát megmutatta az egész világnak. Hallottak Ábrahámról, Izsákról, Jákobról és a többiekről. Miközben Jézus hallgatta történeteiket, és tanulta a róluk szóló szent iratokat, Isten munkáját fedezte föl, aki nem csak egyes embereknek Ura, hanem egész népeknek is, és az egész világnak is. Jézus ugyanazokat a szent iratokat, ugyanazt a „Bibliát” olvasta, mint kortársai, de egészen más szemmel. Ő nem parancsokat és tilalmakat, nem régi történeteket látott benne, hanem az élő Istent találta meg benne, azt az Istent, aki szereti a szabadságot és az életet, a szépséget, a nagyságot, a bővülködést, a bőkezűséget, de szereti a csendet is, és a rejtett dicsőséget. Ezt az Istent úgy fedezte fel, mint aki az övé.

Amikor sok év telt el és Jézus felnőtt lett, visszalátogatott abba a zsinagógába, amelyikbe tanulni járt. De most már nem tanuló volt. Most már ő volt a tanító. A 'hazzan' kezébe adott egy tekercsot, amin Ézsaiás próféta írásai voltak. Jézus kinyitotta egy helyen, és felolvasott belőle. Könnyedén tudta olvasni, hiszen jól megtanulta a betűvetést, meg a Szent Iratok nyelvét is. Bölcsen tudta magyarázni is, mert jól ismerte Isten dolgait, és az emberek várakozását és gondjait. Miután felolvasott, leült magyarázni: Ez az írás Isten kiválasztott szolgájáról, a Messiásról szól, aki a szegényeknek örömhírt hoz, a foglyoknak szabadságot, a vakoknak szemük gyógyulását. Aztán hozzá tette: ez az idő most érkezett el. „Ma teljesedett be ez az írás, a fületek hallatára.” A Messiás itt van, én vagyok az. Először nagy várakozással néztek rá, ámulattal hallgatták bölcs tanítását, csodálkoztak *bölcsességén* (Mk 6,2). Aztán egymást kezdték belelovalni a méltatlankodásba: Kinek képzeli magát? Ismerjük apját, hogy az József, az ács. Ismerjük anyját, hogy az Mária. A testvéreit is. Nem! Istennek nem lehet ilyen közönséges ember-Fia! Mi más Messiást várunk. És elüldözték maguk közül. Jézus pedig olyan vidékekre ment, ahol szívesen fogadták.

Kár volt akkor Jézusnak tanulnia? Bizony, nem. Tanulás közben tett szert olyan bölcsességre, hogy világos, tiszta beszédével sarokba tudta szorítani a vitatkozó kedvű embereket. Nagyon sokan szerették hallgatni, tanult és egyszerű emberek egyaránt. Tömegesen

mentek utána az emberek. Mindez azonban úgy kezdődött, hogy amikor a tanuláshoz volt ott az ideje, szorgalmasan és szívesen tanult.

Applikáció:

Tanuljatok meg szépen írni, olvasni, számolni! Nem csak azért, mert ezt várják a szüleitek és a tanító néni, hanem azért is, hogy tudásotokkal Isten keze munkáját minél jobban felismerjétek a világban, és hasznára legyetek sokaknak, egyházunknak és népünknek! A református emberhez az illik, hogy a képességeit a lehető legteljesebb mértékben kiaknázza és fejleszti. Ne a televízió előtt töltsétek el a gyermekkorotokat! Mértékkel nézzétek, hogy maradjon időtök olvasásra, szakkörökre és vidám játékokra is!

Bibliaolvasás: Lk 4,16-19

Aranymondás: „Tartsátok meg a tudományt!” (2Thessz 2,15)

Munkálatás:

Minden gyermeknek írjunk külön egy lapra bibliai idézetet, aminek betűi között szerepel az ő nevük betűje is. Keressék meg a nevük betűit, húzzák át színessel, és házi feladatként tanulják meg a következő órára.

Jézus a templomban

A tizenkét éves Jézus a templomban

Lk 2,41-52

Háttérinformáció:

Minden felnőtt zsidó férfinek évente háromszor — a három fő ünnepen: páska, aratás, lombsátor ünnep — meg kellett jelennie Jeruzsálemben, a templomban, de évente egyszer föltétlenül, s ez rendszerint a legnagyobb ünnep, páska azaz a húsvét ünnepe volt (5Móz 12,5-7; 2Móz 23). A páska ünnepen az egyiptomi szabadulásra emlékeztek, 7 napig tartott, de sokan csak az első két napon vettek részt. Az asszonyoknak nem volt kötelező a részvétel, az, hogy Mária mégis megy, kegyes életvitelére mutat (vö. Anna 1Sám 1,7; 2,19). A „templomlátogatás” szokásuk volt v.ö. Lk 2,41! A templomi ünnepekre látogató emberek voltak a „zarándokok”. Jelentős év volt ez, mert most látta el szolgálatát először az új főpap, Hannás (Stauffer).

A zsidó fiú gyermek 13 éves korától számított a „Törvény fiának”, azaz, a Törvény megtartására ekkortól kezdve kötelezték. Ettől kezdve viselhetett phylacteriát (imaszíjat) a homlokán és a karján, és imasálat imádkozás alatt. Most már nem a nők galériáján foglal helyet, hanem a férfiak között. Fejből tudnia kell a törvényt és a parancsolatokat. Úgy tekintik, mint felnőtt férfit. Egyes szülők már 12 éves korban elkezdték fiaikat fokozatosan hozzászoktatni ehhez az új életformához, hogy ne jelentsen hirtelen esetleg túl nagy terhet.

Karavánokba szerveződve indultak az útnak, mert ez védelmet jelentett rablók és vadállatok ellen. Voltak, akik számmal mentek, de legtöbben gyalog. Az út során a közös étkészések, és egyáltalán az átmeneti sorsközösség fokozták az ünnepi készülődés hangulatát. Az úton énekeltek is: a 120-134. zsoltárokat, ezek összefoglaló neve a „Grádicsok éneke”. Mindegyik ének a templom iránti szeretet ősi éneke volt. Ahogy Jeruzsálemhez közeledtek, már szinte kígyózó sorokká olvadtak össze a kis karavánok.

Jeruzsálem lakossága ekkor kb. 50-70 ezernyi lehetett, de a páska ünnep alkalmával megkétszereződött, esetleg megháromszorozódott, mert „külföldről” is hazatértek ilyenkor a nép hívei, Afrikából, Kis-Ázsiából, Arábiából, Görögországból. A város tele volt idegenekkel. Könnyű volt ekkora tömegben elveszni, és nehéz volt az elveszettet megtalálni.

A templomtér alapterülete 144 000 négyzetméter volt, 15 m széles oszlopcsarnok volt körül, melyet a külső oldalon fal zárt le. A templom épülete és az oszlopok vakító fehér márványból készültek, 12,5 m magasak voltak, a mennyezetét cédrusfa lemezek borították. A jelenet, amit Lukács leír, valószínűleg az ún. Salamon csarnokában zajlott, mert ezt használták a tanítás helyeként (G.Kroll). Az oszlopcsarnok és a templom tényleges épülete közötti nagy teret színes kövekkel rakták ki. Gyönyörű kapui voltak: az egyik pl. az ún. Nikánor kapu 25 m magas és 20 m széles kapuszárnjai arany és ezüstlapokkal voltak befedve. Esténként 20 férfi erejére volt szükség, hogy a hatalmas kapuszárnnyakat be tudják hajtani. A tulajdonképpeni

templomépület bejárata fölött ember nagyságú arany szőlővesszőkről arany szőlőfürtök csüngtek. Ebből a templomból mindössze a „Siratófal” maradt meg napjainkig.

A páska ünnep alkalmával az áldozati állatot a templomban az áldozó ölte le, a papok csak felfogták a vért, azután a kövérét elégették, a többit hazavitték, és családi körben szent vacsoraként elfogyasztották (keserűfüvek, ecet és almából, dióból, fügéből és borból készített édes mártás és négy pohár bor kíséretében). A vacsora alatt rituálisan megemlékeztek az egyiptomi szabadulásról.

Nem volt szokatlan, hogy a tanítványok kérdezzék a tanult rabbikat, sőt a legnépszerűbb tanítási módszer ez volt. Mi akkor a szokatlan Jézus történetében? Az, hogy kérdései és válaszai olyan bölcsességről tanúskodtak, hogy mindenki elcsodálkozott rajta. Rövidesen mindenki felfigyelt rá, a tanítók közrefogták. A kérdések is tanúskodhatnak bölcsességről! (Lk 2,46). Vajha bátorodnának gyermekeink a kérdésesre!

A zarándokcsapat megoszlott, általában elől mentek a nők, a férfiak később követték őket. Este azonban bevárták egymást. Így történhetett, hogy egy napi járőrföldet mentek már Jeruzsálemtől, amikor bizonyossá vált, hogy Jézus nincs a zarándokcsapatban. A 12 éves gyermek-ifjúnak ugyanis még egyaránt lehetett helye a nők között és a férfiak között, így joggal gondolta egyik a másikáról, hogy bizonyára az ő társaságában van. Egy másik napot tartott a visszaút, de este nem lehetett keresésére indulni a zsúfolt városban, így találtak rá harmadik napon.

Mária számonkérése azt sejteti, hogy egy pillanatra elfelejtette Gábiel szavait: Lk 1,30-35. Most kapja az első tördőfést, ami a szívét átjárja, amiről Simeon beszélt: „a te lelkedet éles kard járja majd át” (Lk 2,35). Jézus válaszában a hangsúly éppen a helyszínen van: „miért kerestetek engem? Nem tudtátok, hogy az én Atyám házában kell lennem?” (49 v.). Vagyis: ott voltam, ahol lennem *kell*tt. Lukács evangéliumát átszövi az isteni „kell” gondolata, amire Jézus mostantól kezdve figyel: prédikálnia kell (4,43), szenvednie kell, de fel is kell támadnia (9,22), úton kell lennie (13,33), Zákheus házában kell megszállnia (Lk 19,5), szenvedni és megdicsőülni (24,26), mert be kellett teljesednie mindannak, ami az Ószövetségben felőle írva volt (24,44).

Ők azonban a nekik adott választ nem értették. Jézus szenvedése éppen ez volt, hogy nem értették a rokonai sem, de a tanítványai sem (Mt 16,22 stb.) Mindazonáltal tovább már nem kérlelte a szüleit, hogy hadd maradjon még, hanem engedelmesen elment velük. Károli fordítás: „aláméne velük”, mert aki egyszer Jeruzsálemben járt, az onnan csak „alá” tud menni (W. Hendriksen).

Anyja mindezeket megőrizte szívében, — hogy leírhasa Lukács.

Cél: A gyermekek ismerjék meg a Jézus korabeli 12 éves fiúk szokásait, dobbanjon együtt a szívük Jézussal a templom „láttán”, szeressék meg a templomukat.

Eszközök:

Illusztráció a jeruzsálemi templomról. Rajz a templomukról, olló, saját fénykép, ragasztó.

Rávezetés:

Emlékeztek az első napra, amikor iskolába jöttetek? És az első napra, amikor templomba vittek el benneteket? Kivel mentetek? Van szokott helye a szüleiteknek/nagyszüleiteknek a templomban?

Jézus életében is elérkezett a nap, amikor addigi élete legfontosabb útját megtehette: 12 éves korában elmehetett a szüleivel a templomba Jeruzsálembe. Elvitték már egészen kicsi, 8 napos korában, de arra nem emlékezhetett.

Bibliai tanítás:

Hosszú út volt ez, és veszélyes, ezért az ismerősök és együtt indultak útnak Jeruzsálem felé. Hegyeken-völgyeken mentek át, városokat hagytak hátuk mögött, valószínűleg még a Jordán folyón is átkeltek két ízben is, hogy Názáretből Jeruzsálembe érjenek. Közben beszélgettek, énekeltek pl. a 120. vagy a 134. Zsoltárt is. Jézus is énekelt velük. Fejből tudta ezeket a zsoltárokat, mert mindegyik a templom szeretetéről szólt, és ő nagyon vágyott a templomba. Néha megálltak enni és pihenni. Vigyáztak egymásra is, meg magukra is, mert előfordulhatott, hogy vadállat jött elő a vad vidéken, vagy hogy útonálló támadták meg őket. Gazdag zsákmányt reméltek, mert ilyenkor mindenki hosszabb időre ment el otthonról — volt aki egy hétig is Jeruzsálemben maradt, — ezért több pénzt és több szükséges holmit kellett magával vinnie.

Több napi utazás után fölérték az Olajfák hegyére, ahonnan először megpillanthatták Jeruzsálemet. Elbűvölő látvány tárult a szemük elé: a templom! A káprázatos fehér márványból faragott templomépület, és körben a cédrusfával bevont oszlopcsarnokok. Messziről is elég jól lehetett látni, hiszen némelyik ajtója olyan nagy volt, hogy minden este 20 embernek kellett behajtania. Aztán az arany meg az ezüstburkolat szemet vakítóan ragyogott a napfényben! Némelyik aranyszőlőfürt olyan nagy volt, mint egy ember. Megdobbant a szívük! De jó lenne már ott lenni, kezükkel érinteni a szent falakat, lábukkal a színes kövekkel kirakott udvaron járni, érezni a hálaáldozat tömjénillatát, látni az új főpapot és nem utolsó sorban — amiért jöttek — bemutatni Istennek a páska áldozatot.

De nem hirtelenkedték el a dolgot. Megálltak, és meghatottan elénekelték a 122. zsoltárt közösen, aztán aláereszkedtek a hegyoldalra. Nem csak ők voltak itt idegenek. Mindenfelől jöttek a zarándokok, hogy a nagy ünnepi istentiszteleten részt vegyenek, és az ünnep szent hetét Jeruzsálemben töltsék. Jöttek még külföldről is. Nyüzsgött a város. A templom hatalmas udvara megtelt hívőkkel. Milyen szép látvány egy tele templom! Mert minden díszítésnél mégis csak az a templom legszebb dísz, ha sokan vannak benne!

Naplemente előtt a családok elvitték az áldozatra szánt bárányt, a templom udvarán levágták, a kövérjét az oltáron elégették, a többi részét pedig a szállásukra vitték, és nyárson megsütötték, majd pedig még aznap este az egészet megették. Mindig annyian fogtak össze, hogy egy bárányt közösen meg tudjanak enni. Vacsora közben pedig emlékeztek Isten hatalmas csodáira, amit apáik szeme láttára vitt végbe, amelyekről apáik és nagyapáik olyan sokat meséltek. Másnap újra visszamentek a templomba.

A templom különös hatást gyakorolt a jelenlévőkre, de Jézusra különösen. Számára több volt ez a hely, mint bárki másnak: ez az ő mennyei Atyjának a hajléka volt, akivel olyan bensőséges kapcsolatban volt. Számára Ő nem csak Isten volt, hanem mindenható Mennyei Atya. Szeretett itt lenni, mert itt sokat hallott az Atyáról, és ha valamit nem értett, mindig akadt, akit megkérdezhetett. S a szertartások? Elnézte a főpapot, aki imádkozik a népért, és úgy érezte, mintha ő lenne az a főpap. Elnézte az áldozati bárányt, amelyiket leöltek az emberek bűneikből való tisztulásért, és úgy érezte, mintha ő lenne a bárány. Elnézte a templomot, és úgy érezte,

hogyan az ő egész élete egy szentély, amelyiket Istennek ajánl fel, hogy minden úgy történjen vele, ahogy Isten azt jónak látja. Még egy éve volt, hogy a törvény-fogadalmat letegye, de szívesen készült rá már most. Soha nem volt olyan közel az Atyjához, mint akkor, ott a templomban.

Ilyenkor, nagy ünnepen a leghíresebb rabbik, tanítómesterek leültek a templom oszlopcsarnokában, és tanítottak a Törvényről és a prófétákról. Akiket érdekelt a tanítás, leülhetett melléjük és hallgathatta őket. Jézus is leült egy híres rabbi mellé. Milyen más volt a tanítása, mint a názáreti falusi tanítóé!

Aki akart, kérdéseket intézhetett a rabbihoz, a rabbi pedig szívesen válaszolt a különböző odaillő kérdésekre. Jézus is tett fel kérdéseket, és hozzá is szólt az elhangzott tanításhoz. Amit ő mondott, az elütött a szokványos kérdésektől és megjegyzésektől. A rabbi zavarba jött és nem értette, hogy egy falusi fiúcska hogyan lehet olyan jártas a Szentírásban. Már senki sem tett fel kérdéseket, mindenki csak Jézus kérdéseit és fejtegetéseit hallgatta. Lassanként híre ment annak, ami Jézus körül történt, úgyhogy a többi tanítómester otthagyta helyét és odamentek, hogy ők is tanúi lehessenek a különös gyermek szereplésének. Ők is bekapcsolódtak az eszmecserebe, és közben nem győztek csodálkozni azon, hogy a vallás legbonyolultabb kérdései mennyire egyszerűek és világosak neki. Mindenki érezte, hogy rendkívüli élmény részese. Nem is vették észre, hogy az órák teltek, csak a harsonák megszólalása jelezte, hogy elérkezett a templom esti bezárásának az ideje. Ami este befejeződött, másnap folytatódott. Senki sem értette, honnan van abban a 12 éves gyermekben annyi értelem és tudás.

Jézus el is felejtkezett a családjáról, akik közben hazafelé indultak. Mária és József csak estére vették észre, hogy Jézus nincs közöttük. (Nap közben azt gondolták, hogy a karaván előbbre haladó részében a gyerekek között, vagy éppen hátul a férfiakkal van.) Éjszaka már nem indulhattak sehová Jézus megkeresésére, lefeküdtek, de bizony nem sokat aludtak. Másnap korán visszamentek Jeruzsálembe, ami ismét egy napi járóföld volt. Csak amikor újra megvirradt, akkor tudták elkezdni a keresését. Sok aggodás közepette végül a templomban találtak rá Jézusra, amint a tanítómesterekkel beszélgetett, hallgatta és kérdezgette őket. Minden szempár reá tapadt, csodálkozva figyelték még a legokosabbak is, hogy milyen éles elméjű, és milyen bölcs gondolatokat mond ez a fiúcska. Amikor meglátták, megdöbbenek, Mária pedig így szólt hozzá:

- „Gyermekem, miért tetted ezt velünk? Apád és én nagy bánattal kerestünk téged.” Jézus pedig így válaszolt: hol lehettem volna, mint az én Atyámnak házában? Miért ijedtetek meg annyira? Aztán szó nélkül felállt, és elindult velük hazafelé. Nem makacskodott, hogy még maradni szeretne. Tudta, hogy most annak van itt az ideje, hogy engedelmeskedjék földi szüleinek. De a templom szeretetét elvitte magával a szívében

Applikáció: A templom Isten háza. Akik szeretik Istent, azok szeretik a templomot is. A templomot szereti a galamb, az öreg bagoly, a denevér és talán még egy kis egér is rendszeresen ott van. Isten, a mi mennyei Atyánk, aki Jézus Krisztusnak is Atyja azonban titeket szeretne ott látni. Ne felejtsetd el, ha poros a templompad, azért van, mert hétről hétre üresen marad a helyed! A mi templomunknak is az a legszebb ékessége, ha ti ott vagytok.

A templom Isten háza. Méltóképpen viseljük magunkat: ott csendben vagyunk, nem szaladgálunk, tiszta ruhában jelenünk meg. A templomban figyelünk arra, amit a lelkész bácsi a szószékről mond. Jövő héten legalább egy kérdést tegyetek föl nekem az istentisztelettel kapcsolatban!

Bibliaolvasás: Lk 2,41-47

Aranymondás: „Uram, szeretem a te házádban való lakozást!” (Zsolt 26,8)

Tanuljuk meg: az istentisztelet előtti imádságot:

Szent házádban megjelentem,

Jó Istenem áldj meg engem,

Hadd dicsérlek buzgón Téged,

Vésd szívembe szent igédet, Ámen.